



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

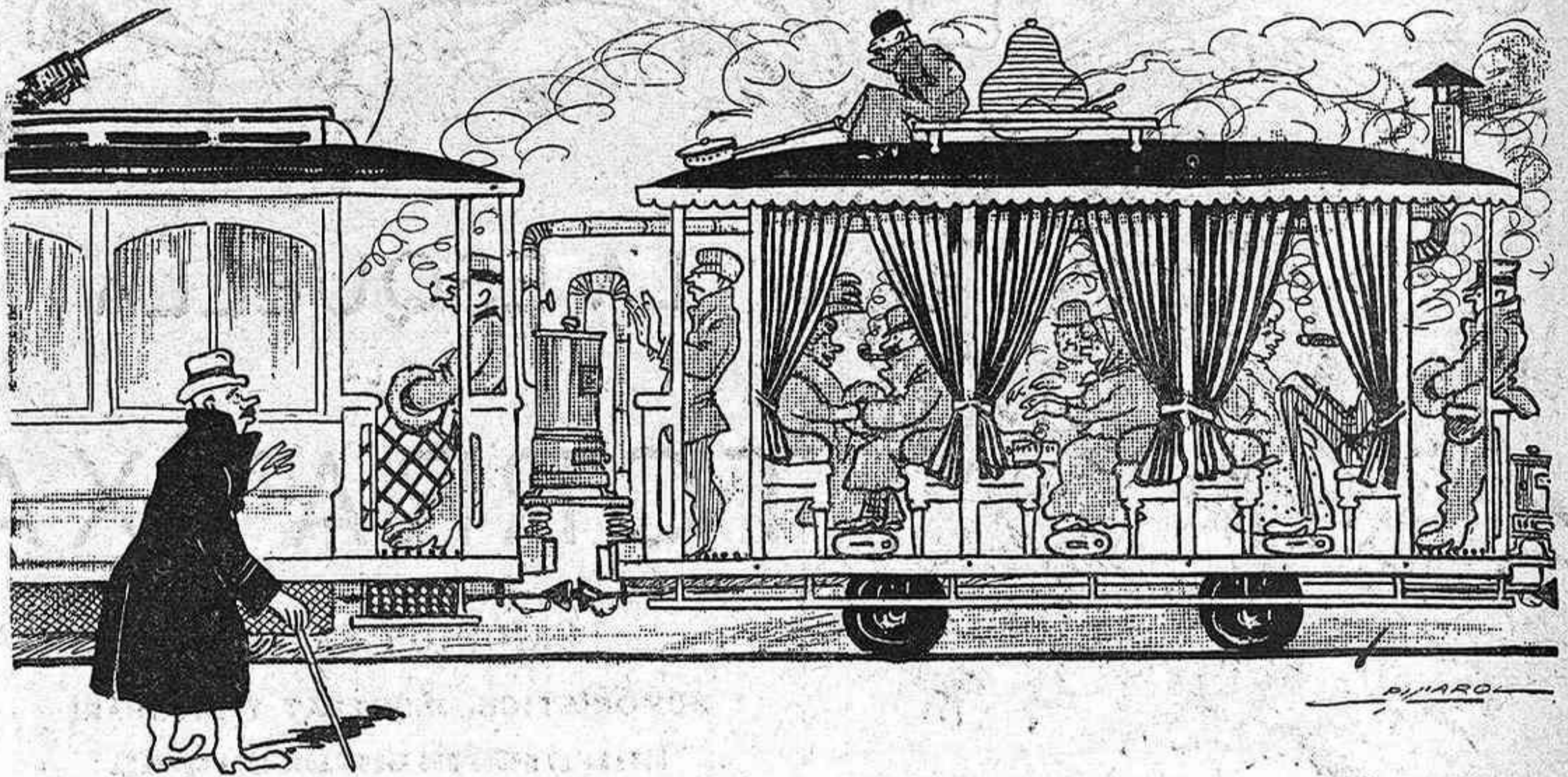
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas
Extranger. 5.

L' ARCALDE HO HA MANAT



—Noya, tindrà que volverse á casa. ¿No sabe V. que durante la temporada d' hivern está prohibida la circulació de chardineras?

L' AJUNTAMENT Y ELS REMOLCHS-JARDINERAS



L' un estira, l' altre arronsa,
¿y qué haurém de fé á la fi?

Demaná á la companyia
que arregli els cotxes així.

CRONICA

¡POBRETS PROPIETARIS!

La senmana passada, els profetisava jo que gemegarian, quan se 'ls expropiés la terra, qu' es tant d' ells com meva. La expropiació tardará molt á venir, pero 'ls gemechs ja han comensat. Y aixó que ningú 'ls ha tocat als propietaris urbans; no més ab l' amenassa d' un impost, que proposa la comissió municipal d' Hisenda, n' hi ha hagut prou pera que esbaloti la Cambra Mutua, atida pels diaris conservadors. El *Brusi* y *La Vanguardia* que 'ls tocan el corn d' alarma se 'n haurian de recordar dels Ajuntaments als que defensavan, y que 'ns van fer més mal que una pedregada. No, no 'n tenen dret ells de condempnar als regidors d' ara, que patullan buscant els diners malversats per las collas de dilapidadors y de prevaricadors d' altres temps; quan ni *La Vanguardia* ni el *Brusi* hi tenian res que dir.

Lo dolent de Ca-la-Ciutat es deixa d' aquells Ajuntaments, que 'ns costan els pressupostos sencers de unas quantas anyadas. Conte lo perdut als terrenos cedits per l' Estat, que no 's van cuidar de vindicar: ab els milions regalats al marqués d' Ayerbe; l' aygua de Moncada, que 's van cuidar de que no arribés may; las clavegueras del Ensaxe sense comensar, suplidas ab las floretas plantadas als xanfrans; la reforma interior, encarida com més retardada; las filtracions de Consums; el robatori sistemátich del que 'n sortian casas pels regidors y llistas de brigadas imaginarias pera mantenir á centenars de ganduls, pinxos y agents electorals; las disbauixas de cada día ab taula sempre parada y professons de cotxes sempre amunt y avall. Y, gaudintho, la selecció invertida d' homes grollers, ignorants ó murrís, abonats ó protectors de *La Vanguardia* y del *Brusi*. Jo 'ls he conegut aquells Ajuntaments; jo anava á las sessions que servian pera tapar bruticias ó dir bestiesas, en aquells temps que posavan de primer tinent d' arcalde á un senyor que «no quería ser el asno reir de Barcelona»; marcats per la sátira sangnanta de *La Campana de Gracia*.

No ho crech pas que l' Ajuntament d' ara sigui tal com hauria de ser una corporació democrática; pero s' ha de regonéixer que atenúa molt las infeccions transmesas pels seus antecessors, y que tots els vicis que 'l debilitan son vicis heretats.

La crisis financiera que passa avuy l' Ajuntament no es més que resultanta de la obligació de fer ab premura las obras que 'ls Ajuntaments passats no 's van empendre ab temps y metódicament. Y l' agravan, per una banda, lo precari del ingrés major (Consums), y per altra, la resistencia dels richs á la contribució que 'ls pertocaría.

L' impost per consums, tothom está conforme en qu' es detestable; tarat d' iniquitat perque explota als pobres, y disbaratat perque costa de recaudació més de la quinta part de lo que produheix! La reducció per etapas, iniciada pel ministre Navarrorreverter, no es factible sino comptant ab un impost supletori segur; la supressió dels drets dels vins, primera etapa, no ha aprofitat al pagés ni al ciudadá, ha estat un desastre, una *perdua seca* pera la caixa municipal.

Pera treurer els Consums no hi ha més qu' un procediment, ja probat per l' experiencia: la refecció del sistema tributari que té de ser directe, fonamentat en las rendas ó guanys de cada ciudadá. Una revolució aixís no s' improvisa. La va intentar un catalá al 1869, en Laureá Figuerola, ministre del Govern Provisional, y tota la classe mitja d' Espanya se li va tirar damunt, els catalans els primers. Pero es un fet, que 'ls Consums son la maledicció no d' Espanya sola, sino de las nacions llatinas: Fransa, Italia, que no han sapigut ó no han volgut anar al impost de la renda, esborrant las iniquitats de las contribucions indirectas; y que se la van treure de cop, temps ha, las nacions que reconstruhiren el sistema tributari de dalt á baix, ab els fonaments nous, justos y fermes del impost directe.

Aquí els Consums no els hem pogut treure, ni ens els treurém. Ne viuen els Ajuntaments de las Provincias Vascongadas, que tenen l' autonomia tributaria, y en viurá l' Ajuntament de Barcelona quant será autonómich per la ley d' en Maura, segons ha declarat el Sr. Cambó, el nostre futur governador municipal.

Pero es que ni els Consums,—que s' haurían d' abolir—donan prou pera el pressupost de Barcelona; (29 milions, que no es cap cosa del altre món pera una ciutat no més que mitj feta) y s' han de buscar altres *entradas* pera omplir el capítol. Els propietaris cridan qu' es inúcia la contribució que se 'ls imposa. ¿Y qué? No ho será més que la dels Consums,

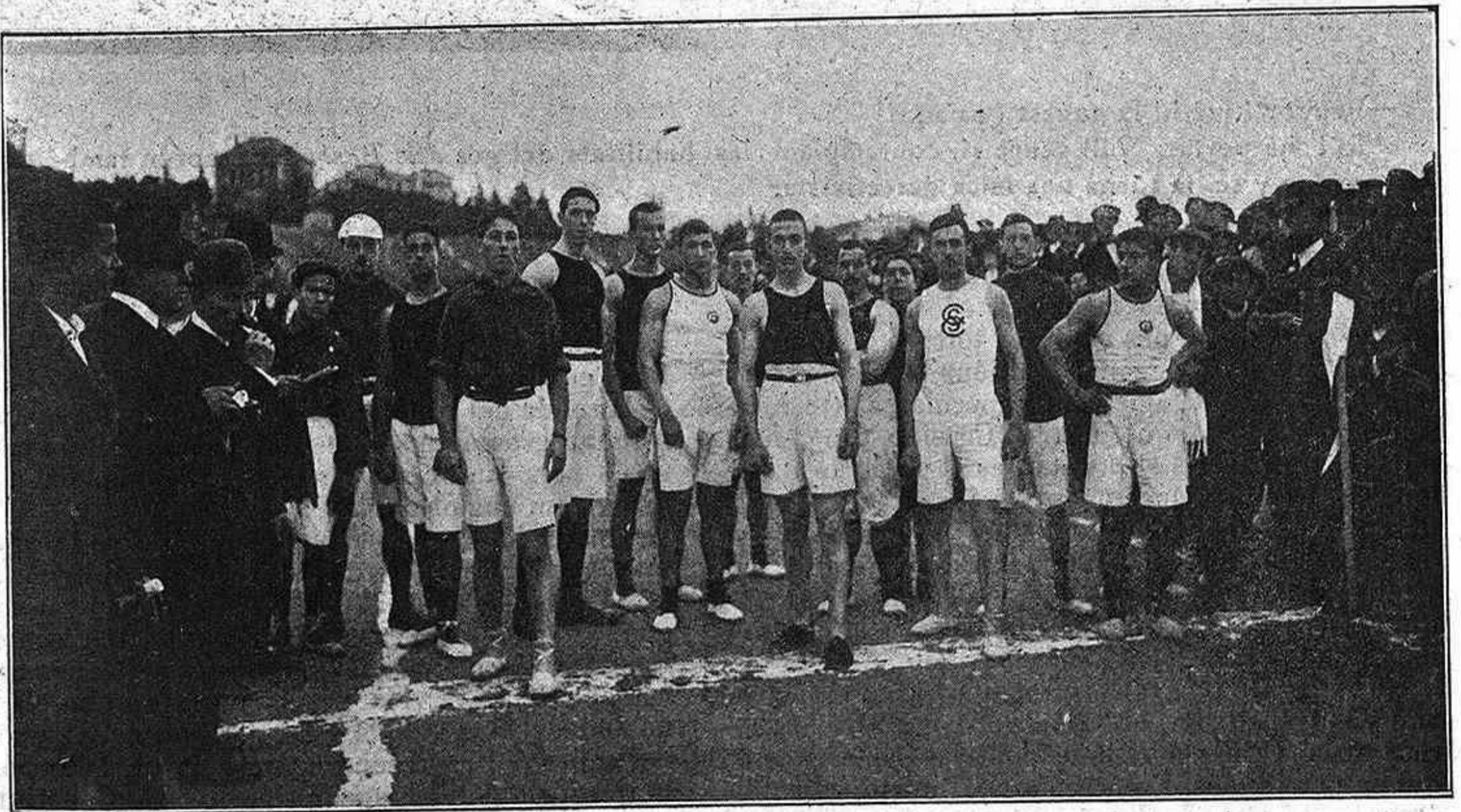
que treu el menjar de la boca dels pobres. Aixís se fa homogenia la serie dels impostos municipals. ¡Estém passant una gran crisi!—diuhen.—¡Tenim milers de pisos pera llogar! ¡Centenars d' estadants no pagan! ¿Y qué? Han empleat els capitals en edificació, sense preocuparse de la demanda; de 1862 á 1900, han alsat més de duascentas casas de lloguer cada

NOU APARATO VOLADOR



Aeroplá del Marqués d' Equeuville, alsat ab fortuna á Issy-les-Moulineaux.

CAMPIONATS BARCELONINS



El «Catalá Sport Club» en el camp de la Bonanova, durant la festa celebrada el día 22.

AL TEATRO PRINCIPAL



—Senyor ¿qué hi fa aquest gos aquí?

—Jo l'he portat. Vull veure si, contemplant las habilitats del gos dels Baskerville, aprén també de fer deduccions y se 'm torna una mica detectivista.

any; donchs, es just que 's quedi ab la mercaderia el que l' ofereix y no troba prenedor, l' erro d' uns quants no l' hem pas de pagar tots. Si 's conta tot, resultarà un guany de molts milions pera els propietaris del Ensanxe, que han especulat ab terrenos sense més treball que jugar al Cassino, esperant la puja dels preus. Es el llogater, es el poble de Barcelona qui ha ficat aqueixas milionadas á las butxacas dels propietaris; no més qu' ab l' afluencia de las demandas. L' afluencia tenia un límit natural, inevitable. El que l' ha calculat malament, ha perdut un negoci seu. Y no 's queda ab gana, com el treballador que pert la feyna.

No es tan de plányer el propietari, com el menestral y el treballador; no. De la crisi d' Espanya—més social y financiera que política—no es pas ell qui en pateix més. Y encare jo no he vist casas del Passeig de Gracia abandonadas per no poguer pagar las contribucions.

[[Per aixó el gemegar d' are no 'm priva de dormir, ben convensut de que la Cambra Mutua no faria un pas pera l' abolicion dels consums y la reparticion equitativa dels impostos. A més, la comissio d' Hisenda del Ajuntament afirma que la carga no será tan grossa pera ells com pels llogaters; ja que no 's crea un impost, sino que 's supleixen els que vigian englobats.

S' empitjora la situacion de tots, perque la capacitat de tributar no creix; al revés, va minvant. Es tot el problema social d' Espanya, que 's posa, pel que 's fixa en qualsevol dels fets colectius. Aixís, la revolucio tributaria que 'ns tregués els consums no ens abarataria la vida, perque darrera hi ha els monopolis del sucre, de la carn, del gas, del vi, exercit per collas d' intermediaris parássits de la nacio. Ni la revolucio política que 'ns cambiés la Constitucion, ens portaria la llibertat ciutadana, cívica, filla de l' educacio, del benestar, de la tolerancia... Espanya

necessita, pera menjar pa, ab tranquil·tat d'esperit, una revolució social.

Davant de la fonda mutació, son incidents migrats els de una comissió municipal que patulla buscant pessetas, y els gemeguets dels que se las amagan.

No 'm fan gayre llástima, en veritat, aqueixos propietaris, com no 'n feyan á un regidor (¿era el Sr. Puig y Cadafalch?) qui contava d'un d'ells que 's queixava de las contribucions en una oficina del Ajuntament.

—Aixó es massa!—exclamava ab desconsol.—¡Per una casa, tant al any! Y els que tinguin bastantas casas, ¿cóm s' ho arreglarán pobrets propietaris?

TULP

Dijous dia 3 de Desembre
ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

* *

—Tanca 'ls ulls y obra la boca.
—¿Qué vols donarme de bó?
—Fés lo que 't dich y no temis,
que 'l present será de goig:

En tos ulls closos vull ferthi
un petó llarch, silenciós...
Un petó que flori de llabi
se 'm cansa de viure sol.

En ta boqueta graciosa
vull posarhi un albercoch
de la cullita de casa...

Dels que la mare 'n d'fu del pinyol dols.

MAYET

¡ZZZZT!...

COMEDIA RÁPIDA DEL GÉNERO MODERNISTA

I

Entre marit y muller.

—Ja he trobat criada, Enrich.

—¿Bona?

—Dintre d' un any t' ho sabré dir.

—¿Tant temps pensas tenirla?

—Jo no penso res. Aixó del any es una mera suposició.

—¿Es jova?

—Totas ho son.

—¿Guapa?

—Totas volen serne.

—¿Quánt vol guanyar?

—Molt.

—¿Quánt vol sortir?

—Sempre.

—¿Qué sab fer?

—Tot.

—Dígali que vingui. Se li han de pendre las midas antropométricas.

—Vès qu' ella no 't prengui á tú un' altra cosal...

—¿Qué?

—El número.

II

El senyor y la criada.

—¿Es vosté la...

—Sí, senyor.

—¿Quants anys té?

—Vint.

—¿D' ahont es?

—De Sort.

—¿Cóm se diu?

—Bel.

—¿Bel?... Nom ben raro...

—Es Isabel, dit més curt.

—M' agrada el seu *despejo*.

—Soch aixís. Pensat, dit, fet. ¡Zzzzt!...

—¿Hasta ab la feyna?

—Ja ho veurá.

III

L' endemá. Entre marit y muller.

—¿Cóm va, Matilde, aquesta xicota?

—¡Admirablement!

—¿Cumpleix?

—Ni un cronómetro.

—¿Llesta?

—Com el vent.

—¡Bona sort hem tingut!

—Bona, si no s' espatlla.

—Té; dígali que porti aquesta carta al correu.

IV

Deu minuts després. Entre 'l senyor y la Bel.

—¿Ja es aquí?... ¿Qué li ha passat?

SORTINT DEL LICEO



—¿El seu cotxe, espera?... ¿no es pas aquell que ara vé ab cotxero y lacayo vestits de pells?

—No, senyora, no... El meu es un que porta una creu roja á cada banda.

NO VE D' UNA LLETRA



—Pst!... Tú!... Escolta, Candidet!...
 —Mira, noya, en vigílias d' eleccions, quan me cridis, no 'm diguis Candidet. Dígam *Candidat*, que vesteix més,... sobre tot ara que van tan escassos.

—Res. ¿Qué volia que 'm passés?
 —¿Vosté ha anat al correu?
 —Y he tirat la carta al bussó.
 —Pero si d' aquí allà hi ha mitj' hora!...
 —¿Tant?...
 —Y mitj' hora més d' allà aquí.
 —No; al retorn es baixada.
 —Sigui com sigui, aixó ja no es corre; es volar.
 —Ja sab lo que vareig dirli. Soch aixís. ¡Zzzzt!...
 —Vosté no s' hauria de dir Bel.
 —¿Donchs cóm?
 —Aguila, Wright, Zeppelin, tramontana...
 —¿Bromas á mí?... No s' hi cansi.

V

Al dia següent. Marit y muller.
 —Enrich, ja 'ns l' ha fregida.
 —¿Qué succeheix?

—La Bel ha desaparecut.

—¿Es possible?

—A las vuyt se 'n ha anat á plassa. Son las onze... y no vé.

—Potser li ha passat alguna cosa.

—Cál... Li he registrat el quarto... y la seva roba no hi es.

—¡Dimontril!...

—Además, mira allá.

—¿Ahónt?

—Al calaix del bufet.

—¿Qué?... ¿Buyt?...

—Completament desembrassat.

—¡Ah!... L' águila ha extés las alas... Ha fet alló: ¡Zzzzt!... Hi ha que donar-ne part desseguida.

VI

A la Delegació del districte.

—Digui...

—La meya criada...

(L' agitació no deixa parlar á don Enrich.)

—Sosseguis!... La seva criada... ¿que?

—Acaba d' emprendre el vol.

—¿Ab aeroplá?

—¡Ay, nol!...

—¿Ab dirigible?

—Tampoch.

—¿Donchs ab qué?

—¡Ab una dotzena de cuberts de plata!...

(Teló pausat. Aixó es lo únich qu' en la comedia no va depressa: el teló)

MATÍAS BONAFÉ

LA ROSADA

Cada dematí,
 quan el sol se lleva,
 ja del llit estant
 amorós me besa.

L' ombra 's va fonent
 ab sa llum primera

com al seu escalf
 la pureza meva.

Si á son bes primer
 el meu cor s' entrega,
 á mitj dematí
 ja soch tota seva.

Quan de dret á dret
 mon aymant me besa,
 el seu bes de foch
 mas entranyas crema.

Cada dematí,
 quan el sol se lleva,
 ja del llit estant
 amorós me besa.

MIQUEL ANGEL

Dijous dia 3 de Desembre
 ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

GLOSARI

Cada vegada que'ns han cridat: « A les urnes! », el glosador, que en les coses de civiltat hi té un ull més clínic que l'hospital de l'esquerra de l'Ensanche, ha fet la mateixa observació: En vigílies d'eleccions és quan les famílies polítiques, per solidaries que's diguen, corren més perill de desdividir-se. Dintre la llar de cada grup, en el saló d'actes de cada cassino, per poc cassino que siga, s'hi sosté cada refriega que canta'l misteri. El terrat de cada un dels partits sembla un extenedor d'una bugadera d'Horta; i tot per lo mateix; pels noms i pels quartos: que si aquet no'ns servirà perquè és massa ros i el necessitem moreno, que si aquell és massa mud i el volem xerraire, que si aquell altre té pocs diners i no's pagarà'ls gastos de l'elecció, que si'l de més enllà en té massa però se'ls vol pera ell, la voluntat de cada individu de la família ja's decanta a favor de l'harmonia i la pau, però si no és la sogra és la filla, i si no és la filla és la cunyada que llencen la primera pedra, i un cop llençada la primera, ja no'ns escapem d'una pedregada general.

Tot això pot-ser no'ns està bé, pot-ser té quelcom de censurable i tot, però cal confessar que és molt natural i molt humà. És natural perquè la Natura és la primera en ensenyar-nos a ésser fràgils i variables, i és humà perquè ja se sab que cada home viu és un insaciable pou-mort de les passions més baixes. Lo que no vesteix, lo que no és decent és que aquestes lluites intestines tinguin lloc a la llum del sol, surtin a la superfície, o es trasllueixin desde fora'l carrer, tenint com tenim per tapa-rabos un ideal i per salva-vides un enemic comú.

Ara és l'hora propicia, ciutadans. Penseu-hi. L'Enemic Comú pot i deu haver de servir-nos de salva-vides; i l'Ideal pot i deu haver de servir-nos de tapa-rabos.

Si aquet modest glosador, que no té de polític més que'ls papás de la seva senyora, havia d'aconcellar als directors del tinglado electoral, els diria: « No'ns trobem a l'hora de l'àpat?... Doncs és qüestió d'obrir l'ull... i la boca. Abans de tirar-nos els plats pel cap, aprofitem la vianda que hi ha a dintre. Les discussions se fan de « sobre-mesa »; després d'haver dinat ja'ns barallarem, i si convé enviarem a la minyona a cercar més « vajilla » a ca'l terraire... Ara, dinem; atipem-nos, i lo que sobri, pera'ls goços!... »

Però, ara hi caic: ¿ Com podem deixar res pera'ls goços, anant al « copo »?... Perquè, lògicament, el que dina al copo, deu haver-se de menjar ossos i tot...

Ai, ai, ai, ai!...

Deu vulgui que no'ns en facin rosegar gaires!...

XARAU

Dijous dia 3 de Desembre
ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

*
*
*

Perque m' han vist distret ab la fal-lera de cercá una poética expressió, el dit al front y ab boca riallera, alguns han murmurat: ¡Ay pobrissó!

FETA LA LLEY, FETA LA TRAMPA 6 LA PENSADA D' UN INDUSTRIAL



—De nit, faig enfilá als arbres uns quants homes ab tinters...



—L'endemá, per 'llá al mitj día, bufa una mica de vent...



—Y ja está!... ¿Que tal l' anunci? ¿Eh, que l' he repartit bé!

¡Y qué me 'n rich!... Content mon cor perdona.
aquella *compassiva* exclamació.
¡Qué saben ells, pobrets, quín premi dona
ta vermellata boca á ma passió!

SALVADOR VIDAL TORRENTS

LLIBRES

A SALT DE MATA, per *Pere Aldavert*.—Un llibre nou de l' Aldavert es sempre una delectació y una ensenyança. El tomo que tenim á la vista no desmereix en res dels altres dotze publicats per l' autor desde que va morir la seva tribuna diària, aquella *Renaixensa* de que ell era ànima y cos, aquell diari valent, pare de moltes criatures rebecas actuals. En ell hi trobarà retratat el llegidor al barceloní observador, al crítich humorista y al catalá honrat per excelencia que voldria veure la seva terra neta de pecat y respectuosa ab las sanas tradicions del poble.

De una quarentena d' articles consta 'l volum. Tots ells podrian anar sense firma y tothom endavinaría sa paternitat. La ploma de l' Aldavert es d' aquelles que sucen més en la personalitat que en el tinter; sempre castissa, pulcra á tot' hora, produheix xamosas planas de una prosa ductil esmaltada de enginyosas frasses y encertadas sentencias de pensador profón.

Diguin lo que vulguin els *transigents*, partidaris de las novas orientacions polítiques y literarias, la firma de l' Aldavert, ab tots els seus erros, mereix un lloch d' honor en la llibrería de tot bon catalá. Y se 'l mereix perque á part de la labor incansable de cronista y gran observador, reuneix dugas condicions que hi han pochs escriptors que las posseheixin á un temps: una gran intensitat d' ironía en el fons y una frescor y una gracia inimitables en la forma.

BAJO EL CIELO DE MANILA. *Aires andaluces* per *Felipe A. de la Cámara*.—Uns versos escrits á Filipinas pensant en Andalusía. La majoría d' ells están impregnats d' una noble anyoransa tendint á pessimisme que 'ls fa simpátichs. Es obra d' un cor patriota exhalant poesia delicada. Las ideas que tancan las composicions, de un género líric casi becqueriá, no son trascendentals ni van acompanyadas de pensaments brillants; tenen més aviat la ingenuitat de un sentiment reclós en la modestia. En tocant á forma, las poesías son correctas, fácils, y més que res, discretas.

La colecció de composicions originals va precedida de un atinat prólech de Joaquím Pellicena Camacho, resultant un bon judici crítich de la obra.

EL FORASTER, per *Vicens d' Indy*.—Els nostres filarmónichs agrahirán segurament á D. Joaquím Pena l' activitat qu' en cosas de la bona música desenrotlla.

Avuy ens presenta l' inteligent escriptor una traducció de *El Foraster*, celebrada acció musical en dos actes, poema y música del eminent mestre d' Indy, traducció que vé perfectament aplicada á la partitura y que pera millor comprensió del públich va com de costum en altrás obras acompanyada dels termes musicals.

El llibre está molt ben presentat, demostrant el senyor Pena ab aixó que, además de ser un artista inteligent, fins fent d' editor es persona de gust.

ALTRAS PUBLICACIONS REBUDAS:

Manuscrit catalá.—Es un excelent llibre de lectura pera 'ls noys de las escolas catalanas, compost de triats autógrafs de tots els Mestres en Gay Saber y d' altres poetas y prosistas catalans. Els originals han sigut recullits y ordenats ab gran cura per D. Francisco Flos y Calcat.

La Neotipia.—Llibret de propaganda, editat per la simpática institució obrera tipogràfica que porta el mateix títol. Conté admirables treballs referents á la génesi, desenrotllament y vida próspera adquirida per aquesta societat anónima d' obrers impressors que han sabut predicar ab l' exemple las més avansadas doctrinas. Entre las firmas que 's destacan en el volum, espléndidament presentat, s' hi contan las de 'n Joan Maragall, en Lluís de Zulueta y en Celestí Galcerán.

El Vano, per *Goldoni*.—Una de las més aixeridas comedias del repertori goldoniá, qu' esperém veure representar dignament ben aviat. La traducció catalana es obra pulcra del famós novelista D. Narcís Oller. Forma part de la «Biblioteca Popular de L'Avenç»

La Santa.—Comedia en un acte, de Martí Giol. Va ser representada fa poch á «Romea» obtenint un éxit gros y merescut. La obra ha sigut editada ab exquisida elegancia.

Suplemento á la Defensa presentada per D. Luís Claramunt y Furest.—Se refereix á la defensa de que donavam compte fa pochs días presentada pel doctor Claramunt en l' Expedient sobre abusos comesos en el Laboratori Microbiològich Municipal de Barcelona. Es un follet de 88 planas.

Enciclopedia Catalana.—Havém rebut el quadern n.º 15.

SEPT SCIENCES

Dijous día 3 de Desembre ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA



PRINCIPAL

Dissapte s' estrená *El gos dels Baskerville*, melodrama en quatre actes, adaptació escénica de un dels epissodis de «Sherlock Holmes» feta per Silvano d' Arborio y traduhida al catalá pels senyors Vilaregut y Estrada.

El públich era nombrosíssim y aplaudí al final de cada un dels actes.

L' argument es interessant casi sempre y emocionant á ratos; ab tot, artísticament no está á l' altura del Sherlock. La construcció resulta obra artificiosa. Els epissodis escénichs venen molts d' ells mancats de relleu y d' unitat.

La presentació espléndida de debó.

Dugas decoracions, una del Sr. Brunet y Pous y un'altra dels Srs. Moragas y Alarma varen ser aplaudidas ab justicia; son de magnífich efecte, sobre tot la segona ó siga la corresponent al quart acte.

Els artistes varen posarhi tots els seus cinch sentits: cal recordar en primera linia las senyoras Morera y Xirgu y els senyors Jiménez y Santpere.

LICEO

Una gran solemnitat constituí la inauguració de la present temporada d' ópera. La sala presentava magnífich aspecte y el públich, el bon públich filarmónich dels pisos alts, havia respost perfectament á la crida.

La Dannazione di Faust va ser l' obra escullida per debut de la companyia que ha resultat de cartell.

Respecte á la interpretació de la bella y grandiosa partitura de Berlioz dirém que tots els artistes en general varen estar encertats, emportantsen una bona racció dels aplausos sincers el notable barítono De Luca, que 's vegé obligat á dedicar un *bis* en el tercer acte.

Els altres companys del debutant varen també ajudar á fer bona feyna.

Coros y orquesta, ensinistrats pel popular mestre Mascheroni, cumplint ab gran discreció la seva tasca.

També es de lley fer constar que las decoracions lluminosas anunciadas varen agradar extraordinariament á las majorías: son realment d' un efecte espléndit.

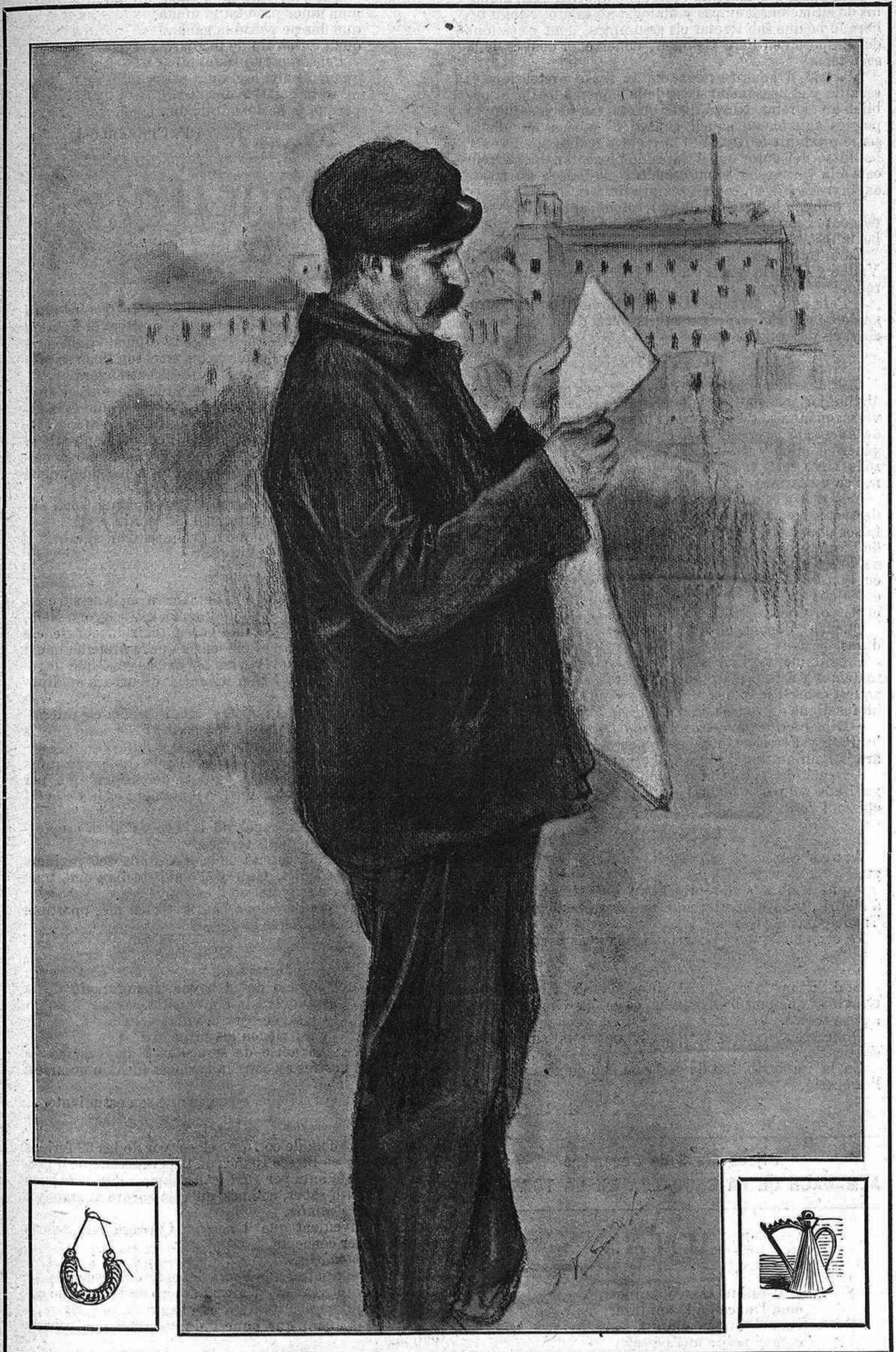
En resúm: una bona vetlla en profit de tots: públich, artistes y empresa.

—Seguidament s' han anunciat, al objecte de alternar ab l' obra inaugural, *Sansone y Dalila* y *Il Trovatore*. Aquesta darrera degué posarse ahir dijous.

ROMEA

Dimars va estrenarse una comedia en un acte de 'n Pere Colomer y Fors. Porta per títol *De festa major*.

MALAS NOTICIAS



—¡Hola!... ¿Nous impostos municipals?... Aquest Ajuntament popular... acabarà per popularisarse de mala manera.

Es un xamós quadro de costums empordanesas, atapat de situacions còmicas y dialogat ab salero. Ningú ignora lo bé que sab tractar els assumptos, gent y costums del Empordá en Pere Colomer, coneixedor com es de la seva terra.

L' acció d' aquesta nova obreta sense pretensions es senzilla y el pensament base de la comedia arriba al públich ab claretat. Ningú diria que ab tan poch assumpto pogués aguantarse aquell enfilall d' escenas casulanas sense produhir fadiga. Y 'l miracle 's realisa gracias á l' habilitat del autor que després de presentar tipos arrencats á la veritat ha sabut esmaltar el diálech ab frases enginyosas y d' un cayent sempre literari.

El públich hi passá molt bé l' estona, aplaudint repetidament al final y obligant al senyor Colomer á sortir á las taulas.

En la interpretació varen distingirs'hi las senyoretas Vallbé y Cazorla y els senyors Goula, Aymerich y Torrelló.

—Pera avuy, divendres, anuncia aquest teatro l' estrena de *Contra-claror*, drama en tres actes de 'n Ramón Surinyach y Senties.

NOVETATS

Gent d' ara, comedia en dos actes del senyor Coca y Vallmajor, ha sigut ponderada pels crítics de molt diverses maneres. Pera 'ls uns, l' obra del simpátich autor de *Aucells de gabia*, es de lo millor que s' ha escrit en el género còmich teatral; pera 'ls altres... no pot anar ni ab rodas. No val á exagerar, senyors apassionats. ¿Posemos en un terme mitj?...

Gent d' ara es una obra acceptable pera matar l' estona: desacertada en el fons, baix el punt de vista dels tipos falsos que conté y que desmenteixen rodonament el títol de l' obra, fora y ben lluny de tota l' actualitat barcelonina que l' autor li ha volgut donar; encertada, en cambi, en lo tocant á observacions soltas, á acudits y á truchs escénichs qu' es lo que ha cuidat més al nostre entendre el senyor Coca.

Quedém, donchs, en que ni tant verdas ni tant marduras.

Créguinme, vagin á veure *Gent d' ara*, judiquin vostés mateixos y á ben segur que 's posarán al meu costat. Y aquest consell ja indica alguna cosa: indica que si l' obra no fos digna de veure's ja no 'ls diria que hi anessin.

—Dimecres degué estrenarse *La Dama Enamorada* de 'n Puig y Ferrer; obra en cinch actes que á horas d' ara ja haurém tingut el gust d' aplaudir, segurament.

—Demá, dissapte, tindrà lloch una gran vetllada organizada pel partit federalista, representantse l' aplaudit episodi *Jordi Erín*, que dirigirá el senyor Gual.

ELDORADO

Avuy s' estrenará la comedia en dos actes *Lo que no muere*.

Aquesta obra 's ve representant ab extraordinari éxit á Madrid, y ha despertat aquí una expectació gran entre 'ls aficionats al género.

La senmana que vé podrém dirne dugas paraulas.

TÍVOLI

El dilluns próxim, día 30, despedida de la companyia Gravina, que tant brillant campanya ha vingut fent en aquest teatro.

Dimecres s' havia d' estrenar una opereta *Il pompiere de servizio*.

En la impossibilitat de parlarne, ho deixém pera millor ocasió.

L. L. L.

Dijous día 3 de Desembre
ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

A UNA...

T' estimo tant, jo, nineta,
com l' auccell á la verdura,
com el nin la confitura,
com el pobre una pesseta.

Que jo 't vull, no ho deus dubtar;
mon amor pren tanta ufana,
que fins ne perdo la gana...
quan estich tip de menjar.
Penso tant ab tú, aymía,
que á las nits ¡ay! quin patir,
m' es impossible dormir...
perque ja he dormit de día.

F. CERVELLÓ J.



Despedéixinse del Tívoli.

El més popular y antich dels nostres teatros d' estú está próxim á desaparéixer pera cedir la plassa al *Kursaal Barcelonés*, magnífich edifici, segons diuhen, destinat á espectacles de diversos géneros qu' en el seu lloch se proposa construhir una poderosa empresa estrangera.

Sembla que las obras, que comensarán á primers d' any, serán realizadas ab la major activitat á fi de que la inauguració pugui celebrarse avans d' entrar á l' estú.

Interinament, dilluns, á fi de tenir ocasió de posarla al corrent dels seus propósitos, la direcció de la nova empresa va convidar á la premsa á un sopar que tingué efecte en el Café-restaurant de Novedats.

—Com á preludi del programa, no es aquest mal número—degueren dirse segurament els reunits.

LA ESQUELLA, encare que no va assistirhi, agraeix l' atenció que se li tingué al invitarla.

Ficantse allá hont ningú 'ls demanava, en la sessió celebrada l' altre dijous pel Ajuntament, els senyors Nelo, Altayó, Pinilla, Galí y Palau varen tenir la ocurrencia de presentar una proposició en la que 's pretenia que 'l Municipi declarés haver vist ab extranyesa que 'ls senyors Suñol y Junoy hajan renunciat el càrrech de diputat á Corts.

¡D' aixó se 'n diu administrar ab diligencia els interesos de la ciutat y cumplir dignament la missió que 'ls seus ignocents lectors varen encarregalshi!

Si nosaltres haguéssim sigut concejals, ¿saben de quina manera hauríam respost á aquests desocupats que, per lo que 's veu, se figuran que l' Ajuntament es la *Colla del arrós* ó la *Gatzara continua*?

Presentant á continuació de la seva un' altra proposició concebuda en aquests termes:

«L' Ajuntament, enterat de la criaturada dels regidors Nelo, Altayó, Pinilla, Galí y Palau, declara que, tractantse d' aquests senyors, no l' extranya res.»

Y de segur que Barcelona hauria trobat més oportuna la nostra proposició que la d' ells.

Els estudiants no descansen.

Després del estreno de la boyna, inauguració de la temporada d' escándols á la Universitat.

«Y así se pasa la vida
y así vienen los suspensos...»

¿Quin día, deixantse de saragatas y boynas, se 'ls ocurrirá als nostres escolars la hermosa idea de posarse á estudiar de debó?

Llavors, llavors sí que 's veuria que son estudiants...

Solviantat com de costum, el senyor de las 32 feridas ha enviat á n' en Blasco Ibáñez un telegrama en que li participa que 'l felicita per *altruista renuncia diputado para Lerroux*, fentli saber, además, qu' está encare avergonyit per *debacle coloniales*.

Será convenient que 'l senyor Careaga ens aclarís aquest darrer concepte.

Debacle coloniales...

¿Se refereix potser á la baixa del café y del sucre?

¿Aludeix tal vegada al gran número de botigas de comestibles qu' en pochos mesos han hagut de plegar?

Parli, don Joan, que aquest dupte cruel ens roba la calma.

¡Ah!... ¿Saben qui també l' ha felicitat á n' en Blasco per la seva renúncia?... El concejal senyor Costa.

Pero aquést, de la *debacle dels colonials* no se 'n recorda per res.

«Le saluda felicitándole abnegación», li d'íu el celebrat regidor en un telegrama, modelo de sobrietat y eloqüencia.

No n' hi ha per tant, don Félix, no n' hi ha per tant... ¿Abnegació, dimitir un' acta de diputat, que no serveix per res?

La verdadera abnegació es continuar figurant en una Comissió de Consums, contra la voluntat de tot un poble.

Un' altra baixa en las filas dels barcelonins populars. Dissapte va morir don Miquel Escuder, el famós Escuder de la Barceloneta, antich fabricant de máquines de cusir y una de las figuras més simpáticas del nostre renaixement industrial.

Era home de grans iniciativas y may faltá el seu valió concurs quan d' enaltir el nom de Barcelona ó de contribuir al bon resultat d' una festa filantrópica sigué ocasió.

Retirat dels negocis, ha mort als 73 anys, poch menos que olvidat de la majoria dels barcelonins, testimonis un temps dels seus rasgos genials y dels seus ruidosos éxits.

[E. P. D.]

Al defensar la estrambótica proposició de que avans hem fet esment, el senyor Pí-nilla, qu' en mitj de tot no té pel de tonto, fent veure que aludía á un dels diputats dimitents, va dirigir á un cor-religionari seu, per cert dels més significats, una *pulla* que ha sigut molt celebrada.

—«¿Cóm voleu—deya, fingint que 's refería al Sr. Junoy—que creguém en la sinceritat d' un home que renúncia l' acta per motius de salut y 'l mateix día pren part en un meeting?»

Y sentint aquesta frasse, tothom somreya, pensant en aquell senyor que temps enera va abandonar el càrrech de regidor y privá á Barcelona dels seus serveys, alegant l' excusa de l' edat, sense que després l' edat li hagi impedit dedicarse á la política ab una activitat y un entusiasme que deixan ab un pam de nas als joves de més vigorosa empenya.

¡Ah don Jesús, don Jesús!.. ¡Quín Maquiavelet n' hi ha de vosté!...

En algunas dependencias municipals han acabat el paper d' escriure y ja se 'ls ha participat que fins al any nou no n' hi haurá més per haver-se agotat el pressupost.

En cambi, las láminas de la Reforma no s' han cubert encare.

Tot es qüestió d' algun petit erro en els càlculs. Tal vegada si 'ls Villaverdes de la Casa Gran tornessin á la Rabassada á conjuminar els pressupostos del any que vé afinarian més la balansa.

En els pressupostos municipals de 1909 se rebaixa á 10 pessetas la quota de 50 que pagavan els automóvils.

[Molt bé!

Y considerant que ab tal rebaixa aumenti el número d' automóvils en circulació, podria imposarse la tarifa de 5 pessetas á cada persona atropellada per algun de dits vehículs.

Ab lo que hi guanyaria una bona picossada l' Erari municipal.

[Y vingan visitas!

Deya Mossen Cinto parlant de Catalunya:

«Y á algun fill quan se t' allunya se 'l coneix pe 'l renegar.»

D' ara endavant al Extranjer no 'ns coneixerán, ni 'ns coneixerém nosaltres ab nosaltres.

Pero tindré la llengua afinada, gracias als esmolets gramaticals de la nova lliga: la *Lliga del bon mot*.

Que trobará ja la feyna feta per alguna altra Lliga, que á copia de llepar l' haurá allisada tant que arribará á donar gust á qualsevol foraster ilustre que vingui á visitarnos.

DE VICTORIA EN VICTORIA



—Estás colossal ab la boyna, Alfreditu!

—Oh! Aixó no es res. *Traballant* á la porta de la Universitat per mirar si podém anticipar las vacaciones de Nadal... ¡allí m' hauría de veure!...

Una patuleya d'estudiants díscols y campaners han promogut ja alguns esvalots ab el sant propòsit de fer tancar l'Universitat y comensar las festas de Nadal.

Y no tenintne prou ab l'escàndol, de las paraulas varen passar á las obras.

Una de las heróicas hassanyas fou la destrucció de un ignocent y trist pal de teléfono.

¡Qué 'ls sembla, 'l nostre jovent escolar, tant amich del progrés y de la civilisació!

Per xó un dels del bon sentit al contemplarho exclamava:

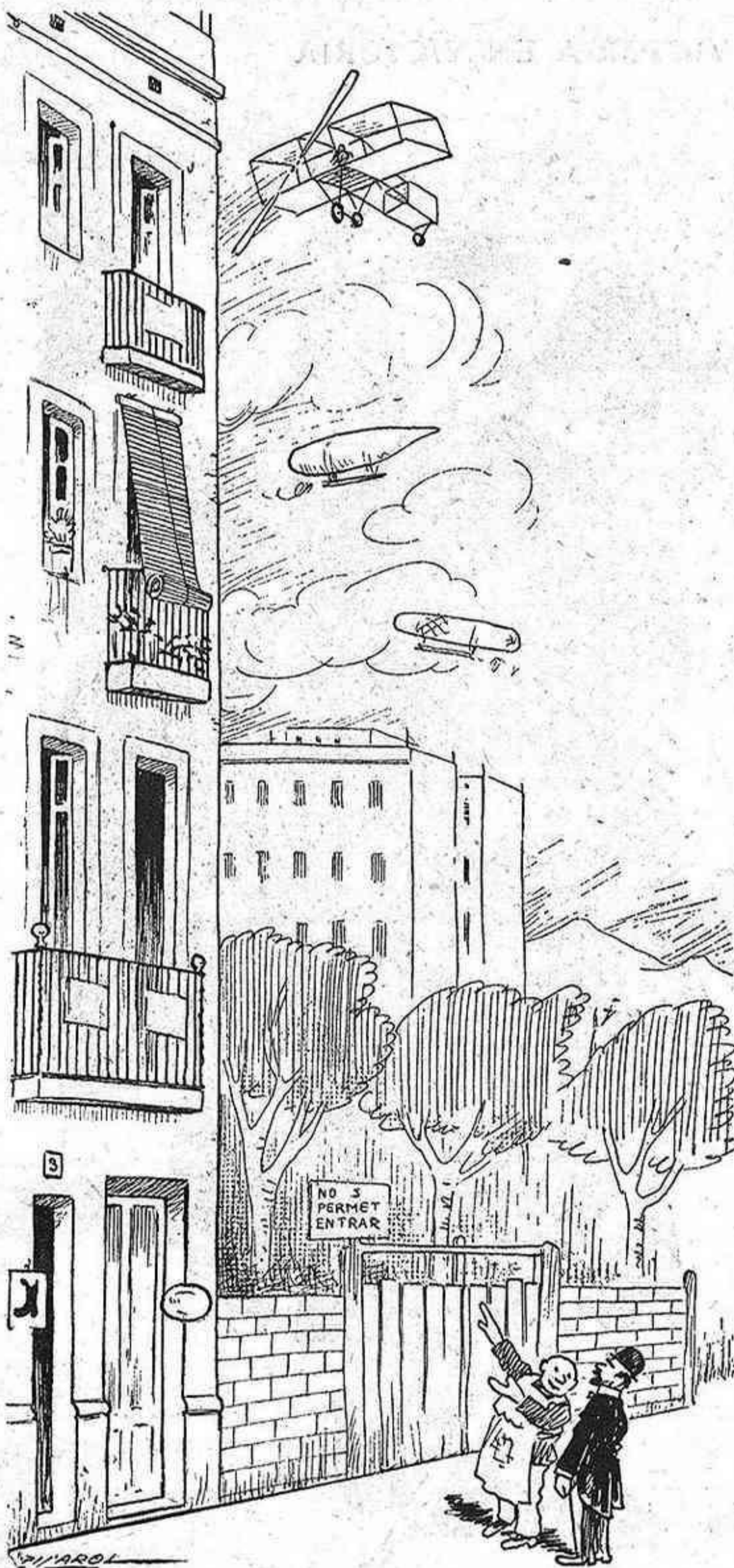
—Aixó no es cosa de boynas...

¡aixó ja es cosa de vaynas!

Ja fa días que s'expendeixen bitllets de la *Lotería de Navidad*, d'aquesta rifa que dóna tants desenganys al poble y tants bons rendiments al govern.

Y aviat no 's trobará un décim enloch, y aviat el que 'n vulgui haurá d'afegirhi una crecscuda prima.

MUDANSAS DELS TEMPS



—Pero, porter ¡que us heu tornat boig?... ¡El primer pis dotze duros y el tercer vint?

—¡És clar, home!... ¡No veu que ara, ab aixó dels globos dirigibles, el pis més alt es el millor?

Ben tontos serán els que s'hi gastin un céntim ab la ditxosa rifa de Nadal.

Si 'm vols creure, lector, fés com jo que hi jugo sense posarhi; millor dit, que hi poso sense gastarme cap diner.

Y sabs cóm me las he arregladas?

He comprat un exemplar d'aquell llibre-calendari que se'n diu *El Año en la Mano*, que val molt pero que no més costa sis rals, y junt ab el tomo el llibreter m'ha regalat una participació en un número que, si treu, (que de segur que treurá) 'm tocarán un grapat de pessetonas.

Corre, lector solidari,
vés á casa la Ciutat,
y si acás no ets á las llistas...
senyal que no t'hi han posat.

Sembla que l'Ajuntament, ab lo de las cédulas va equivocar-se.

Y la equivocació va ser per carta de més. Havía calculat que recaudaría una cantitat, y ara 's troba que, pagats gastos y cobrats beneficis, li sobra un remanent de més de 50 mil duros que no sab á qué destinar.

Ja ho deya en Girona pobre
l'altre día ramblejant:
—No saben qué ferne, els tontos?..
¡Que 'ls coloquin al meu banch!

En Palaudarias va casarse fa poch, molt enamorat. Parlant de lo molt felís que 's deu sentir, vivint ab la dóna, li deya un amich:

—Ja ho suposo, ja. Ella, per tú, deu ser el teu somni daurat; y tú, per ella, deus ser el seu tresor...

En Palaudarias, tocantse la butxaca de l'ermilla:

—No, no... ab aixó t'equivocas. Més que 'l seu tresor, jo, per ella, soch el seu tresorer.

Dijous día 3 de Desembre

ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

QUÉNTOS

Un fulano que en totas las cosas mira molt prim, preguntava un día á la seva dona:

—¿M'estimarás sempre?

—Sempre! respón ella. Fins al darrer batech del meu cor.

—¿Inclusiu?

Entre tío y nebot:

—Mira, noy, si fas bondat, quan me mori 't deixaré tota la meva fortuna.

—Gracias, tío;... jo en agraument de la seva bona obra li faré el dos per cent de *pronto-pago*.

Un pobre home que ha perdut la vista per complert va á trobar un célebre oculista.

Lo primer que li diu aquest es:

—Suposo que s'entregará al meu tractament ab tota confiansa?

—Ja ho crech!—respón el pobre home.—Ab una confiansa... cega.

En Rafecas es un marit molt galán. La seva senyora es bastant més vella que ell, lo qual no implica que tot sovint li dediqui piropos com aquest:

—¡Oh, vida meva, tú ets tot el meu món!

Pero, heus aquí que un día se li acut festejar á la criada, y aquesta li para 'ls... dits, dihentli:

LA VEU DE BARCELONA



—¡Arri, fora d' aquí!... Pera celebrar sessions com la del altre dijous, heu d' anar al *Edén Concert* ó á a *Gran Peña*.

—Y donchs, senyoret, ¿que ja no 's recorda del seu món?

—Deixaho anar, dona,—respon en Rafecas.—Que no ho sabs que n' hi han dos?—y afegeix cantant: —*Por Castilla y por León, nuevo mundo halló Colón.*

Dijous día 3 de Desembre
ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA



A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.^a XARADA I.—*Pas-ta-na-ga.*
- 2.^a ID. II.—*A-lla-da.*
- 3.^a ANAGRAMA.—*Hora, rahó.*
- 4.^a QUADRET.—
A R P A
R A I M
P I T O
A M O R
- 5.^a TARJETA.—*La barca nova, Iglesias.*
- 6.^a CONVERSA.—*Fabons.*
- 7.^a GEROGLÍFICH.—*Del fumar jo 'n dich un vici.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

FAM DE FORTUNA

Ja fa una pila de días que á casa en Salvi Pijoan, el que va treurer la grossa per Nadal del any passat, han buydat molts talonaris d' apuntacions de deu rals corresponents, nada menos, que á deu bitllets; pro 'l més gran *hu* que pera aná á buscarne baixava gent de Mongat, de Hospitalet, de Tarrassa y de molts pobles llunyans que *hu-dos-tres* esser felissos allá als últims d' aquest any.

Per tal motíu, en las horas destinadas á despaig, se formava una gran *cola* que tenian d' ordenar un parell d' urbans ab *quarta* veu de mando y molts traballs; puig, allí hi havia dona que á no havé un taló lograt hauría sigut capassa de moure un terrabastall, acabant per inflá 'ls nassos del mateix senyor Pijoan.

Un' altra dona que 'ls céntims

VOLEU MAL Á UN GOS...



—Ja podeu passar de llarch, ja... El nostre gos va ben reglamentat y no 'n té res de rabiós.
 —Oh, veurá... Com que 'ns han dit que molts, no més al véurel, ja aplaudían á rabiar!

necessita per menjar
 y que ab la *tot* de la rifa
 sol dejuná un mes al any,
 al sapiguer que á can Salvi
 no hi havia talons ja,
 li vingué un atach de nervis
 que la va fé aná al calaix:
 (al calaix de casa seva
 pera guardarse 'ls deu rals.)

A. S. MATRÁS

II

L' altre día l' Agustí
 deya sota un *hu* molt alt:
 —No tenir *dos*, ré 'm fa á mí
 tenint plena la *total*.

ANTONI DIVÍ

ACENTÍGRAFO

—Molt maca fora la *Tot*,
 deya 'l sabater *Total*,
 si no fos que mira tort
 y té un nas fenomenal.

JOAN PRATSEVALL Y FONT

LLETRA NUMÉRICA

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9.—Carrer de Barcelona.
- 9 6 9 1 7 2 7 8 6.—Establiment.
- 9 2 1.—Cantitat.
- 4 8 6.—Nom de dona.
- 7 6 5.—Moneda.
- 6 5 5.—Vegetal.
- 4 6 3.—Mida.
- 8 8 5.—Cantitat.
- 2 3 2.—Consonant.
- 9 8 9.—Cantitat.
- 1 2 7.—Riu catalá.
- 7 6 4.—Peix.
- 4 2 5 2 1 2 7 8 6.—Establiment.
- 3 8 7 6 5 5 2 7 9.—Carrer de Barcelona.

FRANCISCO CARRÉ

CONVERSA

—¿Ahónt vas tan depressa, María?
 —A dinar á casa de la meva tía.

—¿Quina, la Carmeta?

—No; la que ara mateix jo t' he dit.

MANEL SOMS

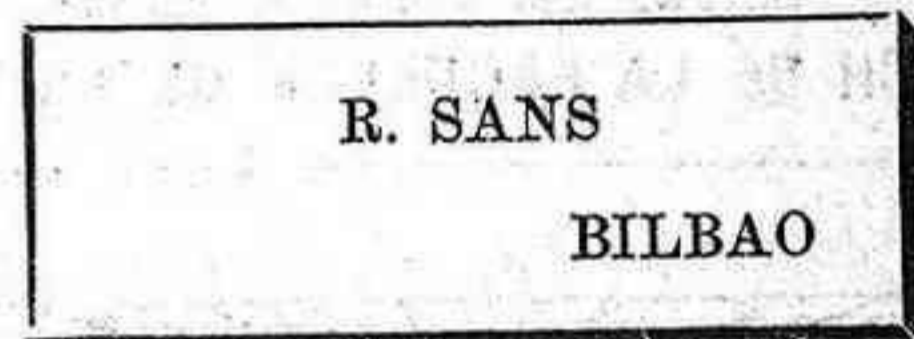
ROMBO

. . .
 . . .
 . . .

Substituhir els punts per lletres de manera que llegidas horisontal y verticalment, donguin el següent resultat:
 1.^a ratlla: consonant; 2.^a: part de la persona; 3.^a: bestia de corral; 4.^a: mineral, y 5.^a: consonant.

E. T. R.

TARJETA



Ab aquestas lletres degudament combinadas formar el nom d' una popular sarzuela castellana.

J. YNABUJ NEBOT

GEROGLÍFICH

C S E
 D D
 N
 TII D TII

J. C. ESTEL

Dijous día 3 de Desembre.
ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Dijous que vé, día 3 de Desembre

se posará á la venda

L' ALMANACH

DE

La Esquella de la Torratxa

PERA L' ANY 1909

DESEMBRE

3

Dijous

El més popular dels almanachs ilustrats

Més de 100 firmas

Els millors autors de la terra

Gran Panorama Cómich, en colors

per PICAROL

ELS DOTZE MESOS

ilustrats per IDA

MAGNÍFICA CUBERTA ALEGÓRICA

per A. FABRÉS

Més de 200 planas de text y ilustració

Preu, com sempre, **UNA pesseta**

Obra nova

DE POETISACIÓ

PER GABRIEL ALOMAR

Ptas. 1

GRAN ÉXITO DE LIBRERÍA:

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA PARA EL AÑO 1909

El libro más interesante y más ameno

Numerosos y extraordinarios Regalos — Importantes premios en metálico

A todos los compradores de **EL AÑO EN LA MANO** se les regala *una participación* para la próxima **LOTERIA DE NAVIDAD**.

Un tomo de más de 500 páginas, en cartón Ptas. 1'50

Edición de lujo. » 2

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet además un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

À LAS CURSAS



—Dónam vint duros, Albert, que vull apostar pel «Favorito».

—Pel «Favorito»?... El favorito me 'l farás á mí el día que perdis el vici de demanar quartos!...